

10. Dåpen.

Antakelig har de aller fleste nordmenn vært til stede ved en barnedåp. Atskillig færre har opplevd en voksendåp. Dåpen er en høytidelig handling. De fleste føler det både godt og trygt å døpe sine barn, og mange voksne som vil ta sin tro på alvor, har latt seg døpe som voksen.

Men hva er det egentlig som skjer i dåpen? Bibelen har mye å si om det. Mye mer enn de fleste er klar over.

Gud gjør noe med oss i dåpen

Noen steiler litt med tanken på at Gud som er Ånd kan bruke noe så konkret og materielt som tre håndfuller med vann eller et dåpsbasseng med flere liter. Men han som kom til vår verden som et lite barn av kjøtt og blod, han bruker fremdeles synlige og i seg selv lite imponerende midler til å formidle sin Ånd og sin nåde – vann i dåpen, brød og vin i nattverden. Han gir oss det synlig og konkret – helt uavhengig av hvor sterkt vi tror, hvor åndelige vi synes vi er, hva slags følelser vi kjenner på, og hvor stor fromheten vår måtte være.

Dåpen er altså ikke bare en symbolsk handling. Det er heller ikke slik at Gud formidler sin ånd til oss mens eller parallelt med at vi blir døpt. Gud gjør noe med oss gjennom vannet vi døpes med og gjennom de ordene som er uttalt ved dåpen.

Går vi til Bibelen med spørsmålet: "Hvordan blir vi frelst?", får vi to svar. Vi blir frelst ved tro og ved dåp. "*Den som tror og blir døpt, skal bli frelst*", står det i Mark 16,16.

Da Nikodemus oppsøkte Jesus, fikk han fort høre at han trengte å bli født på nytt.

"Hvordan skal det skje", spør han da, og han spør to ganger. Den første gangen svarer Jesus: "*Den som ikke blir født av vann og Ånd, kan ikke komme inn i Guds rike*" (v 5). Jesus henviser altså til dåpen. Den andre gangen Nikodemus spør, svarer Jesus: "*Og likesom Moses løftet opp slangen i ørkenen, slik skal også Menneskesønnen løftes opp, for at hver den som tror på ham, skal ha evig liv*" (v 14-15). Nå er det troen han henviser til.

Vi må holde fast på begge disse svarene. Det er så alt for lett å prøve å gjøre ett av dem til hovedsvaret. Da blir det slik at en understreker dåpen så sterkt at troen blir mindre viktig. Eller en understreker troen så sterkt at dåpen blir mindre viktig. Guds ord sier at vi blir frelst i dåpen og ved troen. Vi må få med oss begge deler.

Egentlig er det en mengde bibelvers som forteller oss at Gud gir frelse, gjenfødelse og syndenes forlatelse gjennom dåpen. Vi skal se på noen av dem:

Vi begynner med de versene som sier at dåpen gir syndenes forlatelse: "*Vend om og la dere døpe i Jesu Kristi navn, hver og en av dere, så dere får tilgivelse for syndene, og dere skal få Den hellige Ånds gave*" (Apg 2,38). "*Hvorfor nøler du? Kom og la deg døpe og få dine synder vasket bort, idet du påkaller hans navn*" (Apg 22,16). Se også Kol 2,11-13: 1 Kor 6,11: Ef 5,26.

Så var det noen vers som taler om gjenfødselen i dåpen:

"*Og han frelste oss, ikke på grunn av våre rettfærdige gjerninger, men fordi han er barmhjertig; han frelste oss ved det bad som gjenføder og fornyer ved Den Hellige Ånd*" (Tit 3,5). "*Den som ikke blir født av vann og Ånd, kan ikke komme inn i Guds rike*" (Joh 3,5). Og at vi har tolket Skriften rett når vi sier dette, får vi en bekreftelse på når vi leser hva de aller første kristne teologer skrev

om dåpen. De er nemlig enstemmige i å hevde at dåpen formidler syndsforlatelse og gjenfødelse.

Dåpen i den første kristne kirke

De teologene og forfatterne som skrev noe om dåpen de første århundrene etter Kristus, ser også ut til å ha vært helt enige om at dåpen formidler frelse og gjenfødelse.

Barnabasbrevet fra ca. år 130 har et avsnitt om dåpen “som bringer med seg forlatelse for syndene”. Der kan vi også lese: “Vi stiger ned i vannet fulle av synder og urenheter, men stiger opp bærende frukt i hjertet. Ved Ånden har vi frykt og håp til Kristus”.

Litt senere, i år 150, skriver **Justin**, en viktig forfatter og forsvarer av den kristne tro, om dåpsritualet og sier at alle som blir overbevist og tror på det kristne budskap, skal lære å be og bønnfalle om tilgivelse. “Så føres de av oss til et sted hvor det er vann, og blir gjenfødt ved den samme slags gjenfødelse som vi selv er gjenfødt med. For de ble vasket i vann i navnet til Gud, alles Far og Herre, og vår Frelser Jesus Kristus, og Den Hellige Ånd”.

Et par-tre tiår senere skriver **Ireneus**, biskop i Lyon: “Vi mottok dåp til syndenes forlatelse i navnet til Gud Faderen og til Jesus Kristus”. Ireneus knytter også gjenfødelse og dåp nøye sammen. Følgende sitat fra ham er meget interessant: “Jesus kom for å frelse alle gjennom seg selv, alle sier jeg, som ved ham blir gjenfødt til Gud, spedbarn og småbarn og barn og ungdom og eldre”.

I år 200 taler **Clemens av Alexandria** om at dåpen gir syndenes forlatelse.

Samtidig sier **Tertullian**, en fargerik teolog som levde i Kartago i Nord-Afrika, det samme. Og det er litt overraskende. Han var nemlig imot at barn skulle døpes. Men han var likevel helt klar på at det er frelse i dåpen.

Enda merkeligere er det at **Pelagius**, som skrev rundt år 400 og som faktisk var imot læren om arvesynden, likevel var fullt overbevist om at det var frelse og syndsforlatelse i dåpen.

Det er bare et eneste skrift fra kirkens første historie som sier noe annet. Det er et anonymt skrift fra år 256, og det har tittelen “**Om gjendåp**”. Men dette skriftet står helt alene.

Bibelen og de første kristne forfatterne er altså ganske samstemte i å hevde at det er frelse og gjenfødelse i dåpen. Det er altså først i rimelig moderne tid noen har begynt å hevde det motsatte.

Hva med barnedåp?

Bibelen er altså helt klar på at det er frelse, gjenfødelse og syndenes forlatelse i dåpen. Likevel må vi innrømme at Bibelen sier ikke noe klart om barnedåp. Her er vi overlatt til å trekke en del slutninger på egen hånd. Det er da tradisjonelt har tenkt, er følgende:

a) dåpen er en innlemmelse i menigheten, Kristi legeme. I den gamle pakt ble småguttene innlemmet i Guds folk ved omskjærelsen da de bare var 8 dager gamle, og siden Paulus kaller dåpen for “Kristi omskjærelse” i Kol 2,11- 12, så er det rimelig å tro at en også døyte barn.

b) Vi vet også at jødene praktiserte dår av proselytter, det vil si hedninger som ville gå over til jødedommen. I denne sammenhengen ble barna også døpt.

c) Det står også noen ganger i Apostlenes gjerninger at noen ble døpt "med hele sitt hus". Dette uttrykket gjør det naturlig å tro at også barn ble døpt. Men lengre kommer vi altså ikke.

Kirkehistorien gir oss heller ikke så mange holdepunkter før vi er kommet fram til slutten av det andre århundre. Men rett før år 200 får begynner ulike kristne forfattere å skrive om barnedåp, og da ser det ut til at det var vanlig praksis i store deler av Romerriket.

Origenes i Alexandria (død ca 250) sier: "Like fra apostlenes dager har kirken mottatt den tradisjon at dåpen også skal gis til små barn.... Ingen er ren for syndens besmittelse om hans liv på jorden er bare en dag gammelt, og fordi den medfødte besmittelse avtvettes gjennom dåpen, blir små barn døpt.

Hippolyt (prest og lærer i Roma, død ca år 236) sier det samme: "Først skal dere døpe barna. Alle som kan tale for seg selv, skal tale. Men for den som ikke kan tale, skal foreldrene eller en annen som tilhører familien tale".

Kun **Tertullian** taler imot barnedåp, men han er tydeligvis fullt oppmerksom på at barnedåp var vanlig rundt omkring

Vi mener altså at det ut fra Bibelens teologi og kirkens historie er lettere å tro at også barn skal døpes enn å tro at de ikke bør bli døpt.

Ulike syn på dåpen

Det er viktig å være oppmerksom på at når vi diskuterer med noen som har et såkalt *baptistisk* dåpssyn, så er det ikke forholdet barnedåp/voksendåp som er vesentlig. Det vesentlige er at en med baptistisk dåpssyn, snakker om "troendes dåp", det vil si at han mener at en bevisst tro er en forutsetning for å bli døpt, og at dåpen er en lydighetshandling og en bekjenneshandling. En baptist og en pinsevenn vil ut fra dette si at en som er døpt som barn, ikke er døpt i det hele tatt.

En lutheraner anerkjenner derimot baptistenes og pinsevennernes dåp, selv om de synes den skjer i seneste laget. En baptist og en pinsevenn vil legge vekt på det mennesket gjør i dåpen (lydighet, bekjennelse), en lutheraner legger vekt på at det er Gud som handler i dåpen (Syndsforlatelse, gjønfødselse). Ut fra baptistenes og pinsevennernes ståsted, blir det selvfølgelig vanskelig å døpe barn.

For det første vil de hevde at barn ikke kan ha en bevisst tro, og da mangler forutsetningen for å bli døpt. Her vil en lutheraner selvsagt innrømme at barnet ikke har bevisst tro, men Jesus holdt jo likevel barnet fram som forbilde da han sa "*Den som ikke tar imot Guds rike som et lite barn, skal ingenlunde komme inn i det*" (Luk 18,17). Og da de bar små barn til Jesus, sa han: "*La de små barn komme til meg, hindre dem ikke! For Guds rike hører slike til*" (Mark 10,14). Så velsignet han dem, og det enda de ikke kunne være seg bevisst hvilken velsignelseskraft de fikk del i. Siden troen ikke er noe vi kan skape selv, men noe som Gud kan skape, tror vi at Gud kan skape troen i små barn.

Det neste som da blir hevdet, er at spedbarn automatisk hører til i kraft av Kristi verk. Sto det ikke nettopp "Guds rike hører slike til"?

Til det må vi svare at også barna, selv om de ikke synder bevisst, så er de preget av arvesynden de også. Vi skal ikke studere små barn lenge før vi ser at de bærer i seg spiren til både det ene og det andre. Og Jesus sa: "*Det som er født av kjøtt, er kjøtt, men det som er født av Ånden, er Ånd*" (Joh 3,6). Det er et vers som skulle si at barna ikke kommer i noen særstilling. Ordene i Mark 10,14 sier ikke at Guds rike automatisk hører barna til, men at barna ikke skal hindres i å få del i det.

Nettopp fordi Bibelen sier at det er frelse i dåpen, ønsker vi at også barna skal bli døpt

Så er det viktig å være oppmerksom på at lutheranere slett ikke lærer at udøpte barn går fortapt. Dette er et spørsmål en rett og slett ikke vil uttale seg om. Gud har forpliktet oss til å døpe.

Hva som skjer med de som ikke blir døpt, kan vi ikke uttale oss om. Og selv om lutheraneren hevder at dåp er nødvendig til frelse, så vil han aldri hevde at en baptist eller en pinsevevner ikke er en sann kristen.

Forent med Kristus i dåpen

Som kristne lever vi "i Kristus" Vi er forent med ham om grenene på vintreet, som lemmet på Kristi legeme. Det går ikke an å være en kristen uten å være ett med ham. I dåpen ble vi også ett med Kristus. "*Alle dere som er døpt til Kristus, har kledd dere i Kristus*" (Gal. 3,27). "*For med én Ånd ble vi alle døpt til å være ett legeme, enten vi er jøder eller grekere, slaver eller frie, og vi fikk alle én Ånd å drikke*" (1. Kor 12,13). Når det i Rom 6,5 snakkes om at vi i dåpen vokste sammen med Kristus, så brukes det i gartneruttrykk som nettopp får oss til å tenke på grener som blir podet inn på vintreet.

Dåp, helliggjørelse og frelsesvisshet

Da du ble født var du helt passiv. Du gjorde ikke noe selv. Du ble ikke engang spurt om du ville bli født. Da du ble gjenfødt, var du også passiv. Dåpen understreker nettopp dette. Der gjorde Gud noe med deg gjennom vannet og ordene som ble uttalt. Som allerede nevnt, ble vi forent med Kristus i dåpen. Vi er forent med ham både i hans død og i hans oppstandelse. Vi har dødd sammen med ham og allerede fått den straffen vi fortjener. Vi har på en måte dommedag bak oss, ikke foran oss. Så har vi også stått opp sammen med ham og lever et oppstandelsesliv. Jesus dør ikke mer. Er vi ett med ham, har vi også del i det evige liv. Den vanligste formen for dåp, var dåp ved hel neddykking. Det at vannet lukket seg over hodet på den som ble døpt, var et symbol på at det gamle selvlivet ble overgitt til døden. Og når den som ble døpt steg opp av vannet, var det symbol på at et helt nytt oppstandelsesliv var begynt. Det er altså ikke slik at når vi er døpt, kan vi leve akkurat som vi vil. Tvert imot, dåpen er inngangporten til et liv der vår gamle syndige natur daglig skal overgis til døden og det nye livet daglig skal styrkes. Vår onde natur fikk dødsstøtet i dåpen. Men den er ennå ikke helt død, så derfor skal den dødes hver dag. Helt død blir vår onde natur først når vi ligger i vår grav. Det nye livet startet i dåpen. Men det er ennå ikke fullt utviklet, og derfor trenger det å styrkes og utvikles hver dag. Det er ikke fullt utviklet før Jesus kommer igjen og skaper en ny himmel og en ny jord. Dåpen hjelper oss til frelsesvisshet. Uansett hvordan vi har det, uansett hvor mislykkede vi måtte føle oss som kristne, uansett hvor kort vi synes vi er kommet, vet vi i alle fall at i dåpen begynte Gud en god gjerning i oss. Og vi vet at han som begynte en god gjerning i oss, han er også mektig til å fullføre den (Fil 1,6).

Kan hende har du forlatt Gud for lenge siden. Han ønsker likevel fortsatt at du skal vende om til ham, bli hans barn, og la han få fortsette å oppdra deg. Men du trenger ikke å bli døpt på nytt. Du trenger bare å la Gud få fortsette den gjerningen han begynte da du ble døpt.

Dersom du aldri har blitt døpt, trenger du selvfølgelig å bli det. Da kan du oppsøke lederne i menigheten du tilhører og be dem om å få dåpsundervisning.